

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นข้อมูลสภาพการเลี้ยงเป็ดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องขององค์ประกอบของฟาร์ม ปรากฏผลดังนี้

ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) อยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค อยู่ในทำเลที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการบริโภค เป็นบริเวณที่ไม่มีน้ำท่วมขัง เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ตามข้อกำหนดของมาตรฐานฟาร์ม สำหรับที่ตั้งของฟาร์มอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดนัดค้าสัตว์ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรร้อยละ 83.1 เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงเป็ด

ลักษณะของฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีเนื้อที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม มีการจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วนชัดเจนและเหมาะสม ร้อยละ 91.5 มีถนนภายในฟาร์มที่ใช้วัสดุคงทน มีความกว้างเหมาะสม และร้อยละ 54.2 มีรั้วป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้า-ออกบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ได้ บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานมีรั้วกั้นแบ่งแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์อย่างชัดเจน

ลักษณะของโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีขนาดของโรงเรือนเหมาะสมกับจำนวนเป็ด โรงเรือนมีโครงสร้างและส่วนประกอบที่แข็งแรง สะดวกต่อการปฏิบัติงาน ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์

5.2 การจัดการฟาร์ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 สภาพการเลี้ยงเป็ดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการฟาร์ม

N = 112

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดการโรงเรือน		
โรงเรือนและอุปกรณ์ให้อาหารต้องสะอาดและแห้ง	112	100.0
มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน	112	100.0
มีระยะพักโรงเรือน 14-21 วันก่อนเปิดชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง	112	100.0
มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค	112	100.0
มีระบบระบายอากาศที่ดี	112	100.0
มีการดูแล ซ่อมบำรุงโรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี	99	88.39

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 112		
หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจัดการด้านบุคลากร		
มีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง	112	100.0
มีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม	112	100.0
คู่มือการจัดการฟาร์ม		
มีคู่มือการจัดการฟาร์ม	112	100.0
มีคู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์	112	100.0
ระบบบันทึกข้อมูล		
มีบันทึกการเตรียมโรงเรือน	112	100.0
มีบันทึกการให้อาหาร	112	100.0
มีบันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต	112	100.0
การจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำ		
ใช้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์	112	100.0
ภาชนะบรรจุสะอาด แห้ง ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ	112	100.0
อาหารเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของเป็ด	112	100.0
ไม่ใส่สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ	112	100.0
มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาละลายน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น	34	30.5
เก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด	112	100.0

จากตารางที่ 4.13 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพการเลี้ยงเป็ดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องของการจัดการฟาร์ม ปรากฏผลดังนี้

การจัดการโรงเรือน พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อาหารที่สะอาดและแห้ง มีส่วนการผลิตแยกกันอย่างชัดเจน มีระยะพักโรงเรือน 14-21 วันก่อนนำเป็ดชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง มีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์และโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค มีระบบ

ระบายน้ําที่ดี และฟาร์มของเกษตรกรร้อยละ 88.1 มีการดูแล ซ่อมบำรุง โรงเรือนและอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ดี

การจัดการด้านบุคลากร พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีจำนวนแรงงานเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนสัตว์เลี้ยง และมีสัตวแพทย์ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ภายในฟาร์ม

คู่มือการจัดการฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีคู่มือการจัดการฟาร์ม คู่มือการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีคู่มือการจัดการด้านสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม

ระบบบันทึกข้อมูล พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการจดบันทึกการเตรียมโรงเรือน บันทึกการให้อาหาร บันทึกข้อมูลการจัดการการผลิต และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีบันทึกข้อมูลการบริหารฟาร์ม

การจัดการด้านอาหารสัตว์และน้ำ พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใช้อาหารสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตาม พ.ร.บ. ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ใช้ภาชนะบรรจุสะอาด แห่งไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ ใช้อาหารที่เหมาะสม สอดคล้องกับช่วงอายุและชนิดของสุกร ไม่ได้สารต้องห้ามตามกฎหมายผสมในน้ำ มีการเก็บอาหารสัตว์แยกเป็นสัดส่วนและมิดชิด และมีฟาร์มของเกษตรกรเพียงร้อยละ 30.5 ที่มีอุปกรณ์สำหรับผสมยาลดน้ำให้สุกรกินเมื่อจำเป็น

5.3 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 สภาพการเลี้ยงเปิดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร:

การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

N = 112

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การป้องกันและควบคุม		
การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม		
มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม	1	1.7
มีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม	76	67.8
การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม		
มีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้ดี	112	100.0

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

N = 112		
หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มีการทำวัคซีนป้องกันโรคเป็ดทุกตัวในฟาร์มตาม คำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม	112	100.0
การควบคุมโรค		
มีการแยกเป็ดป่วยออกจากฝูง	112	100.0
มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากเป็ดที่ตาย	16	27.1
การบำบัดโรค		
ต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรค สัตว์	59	100.0
ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์	59	100.0

จากตารางที่ 4.14 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพการเลี้ยงเป็ดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องของการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ปรากฏผลดังนี้

การป้องกันและควบคุม

1) การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า-ออกฟาร์ม พบว่าฟาร์มเกษตรกรเพียงร้อยละ 1.7 มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค พาหนะทุกชนิดที่เข้า-ออกฟาร์ม และร้อยละ 67.8 มีห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรคบุคคลที่เข้าฟาร์ม

2) การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อจำนวนเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและใช้งานได้ดี

3) การสร้างภูมิคุ้มกันโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการทำวัคซีนป้องกันโรคเป็ดทุกตัวในฟาร์มตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม

4) การควบคุมโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) มีการแยกสุกรป่วยออกจากฝูง ร้อยละ 27.1 มีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากเป็ดที่ตาย และพบว่าไม่มีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ ฯ ที่มีการตรวจวินิจฉัยโรคเป็ดที่ป่วยหรือตายโดยสัตวแพทย์

การบำบัดโรค พบว่าฟาร์มของเกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบการบำบัดโรคสัตว์ และปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์

5.4 การจัดการสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายละเอียด ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 สภาพการเลี้ยงเปิดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร : การจัดการสิ่งแวดล้อม

N = 112

หัวข้อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การบำบัดหรือกำจัดของเสีย		
มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม	70	62.7

จากตารางที่ 4.15 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นสภาพการเลี้ยงเปิดตามระบบมาตรฐานฟาร์มของเกษตรกร ในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อม ปรากฏผลดังนี้

การบำบัดหรือกำจัดของเสีย พบว่าฟาร์มของเกษตรกรร้อยละ 62.7 มีระบบกำจัดหรือบำบัดของเสียที่เหมาะสม

ตอนที่ 6 ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อ

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเลี้ยงเป็ดเนื้อของเกษตรกรในเขตภาคตะวันออก จำแนกระดับปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อเป็นระดับ มาก ปานกลาง และน้อย โดยนำมาหาค่าเฉลี่ยและแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

มีปัญหาน้อย	ค่าเฉลี่ย เท่ากับ	1.00 – 1.66
มีปัญหาปานกลาง	ค่าเฉลี่ย เท่ากับ	1.67 – 2.33
มีปัญหามาก	ค่าเฉลี่ย เท่ากับ	2.34 – 3.00

ตารางที่ 4.16 ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อ

N = 112

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา			ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก	ปานกลาง	น้อย		
	จำนวน(%)	จำนวน(%)	จำนวน (%)		
1 ที่ตั้งและปัจจัยด้านโรงเรือน	17 (14.40)	61 (51.69)	40 (3.89)	1.80	ปานกลาง
2. ระบบสาธารณสุขปศุสัตว์	8 (6.78)	68 (57.62)	42 (35.59)	1.71	ปานกลาง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N = 112

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา			ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	มาก จำนวน(%)	ปานกลาง จำนวน(%)	น้อย จำนวน (%)		
3. ความรู้ในการเลี้ยงเป็ดเนื้อ	16 (13.56)	51 (43.22)	51 (43.22)	1.70	ปานกลาง
4. คุณภาพของลูกเป็ด	30 (25.42)	56 (47.45)	32 (27.11)	1.98	ปานกลาง
5. อาหารสำหรับเลี้ยงเป็ด	30 (25.42)	50 (42.37)	38 (32.20)	1.93	ปานกลาง
6. การเกิดโรค/โรคระบาด	5 (4.23)	38 (32.20)	75 (63.56)	1.40	น้อย
7. ต้นทุนและผลตอบแทน	14 (11.86)	43 (36.44)	61 (51.69)	1.60	น้อย
8. การติดต่อประสานงานกับ หน่วยงานภาครัฐ	9 (7.62)	16 (13.56)	93 (78.81)	1.29	น้อย
9. การตลาดและราคาซื้อขาย เป็ดสดในท้องตลาด	12 (10.17)	34 (28.81)	72 (61.01)	1.49	น้อย
10. แหล่งเงินทุน	17 (14.41)	52 (44.06)	49 (41.52)	1.72	ปานกลาง

6.1 ประเด็นปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นปัญหาในการเลี้ยงเป็ดเนื้อในเขตภาคตะวันออก โดยจำแนกปัญหาทั้งหมดออกเป็น 10 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านที่ตั้งและปัจจัยด้านโรงเรือน ระบบสาธารณสุขโรค ความรู้ในการเลี้ยงเป็ดเนื้อ คุณภาพของลูกเป็ด อาหารสำหรับเลี้ยงเป็ด การเกิดโรค/โรคระบาด ต้นทุนและผลตอบแทน การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ การตลาดและราคาซื้อขายเป็ดสดในท้องตลาด และแหล่งเงินทุน

6.2 ระดับของปัญหา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดเนื้อในเขตภาคตะวันออก มีปัญหาในการเลี้ยงเป็ดเนื้อระดับปานกลาง 6 ประเด็น และมีปัญหาระดับน้อย 4 ประเด็น รายละเอียดในตารางที่ 4.12 ดังนี้

6.2.1 ปัญหาระดับปานกลาง เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงเป็ดเนื้อในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยของปัญหาแต่ละประเด็นได้ดังนี้

- 1) คุณภาพของลูกเป็ดระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.98
- 2) อาหารสำหรับเลี้ยงเป็ด ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.93
- 3) ที่ตั้งและปัจจัยด้าน โรงเรือน ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.80

- 4) แหล่งเงินทุน ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.72
- 5) ระบบสาธารณูปโภค ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.71
- 6) ความรู้ในการเลี้ยงเป็ดเนื้อ ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.70

6.2.2 ปัญหาระดับน้อย เกษตรกรมีปัญหากับการเลี้ยงเป็ดเนื้อในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปน้อยตามค่าเฉลี่ยของปัญหาแต่ละประเด็น ได้ดังนี้

- 1) ต้นทุนและผลตอบแทน ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.60
- 2) การตลาดและราคาซื้อขายเป็ดสดในท้องตลาด ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.49
- 3) การเกิดโรค และ โรคระบาด ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.70
- 4) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ระดับค่าเฉลี่ยของปัญหา 1.29

